
Vergaderjaar 2025–2026

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

HZ

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 januari 2026

Hierbij bied ik u het verslag aan voor de Raad Algemene Zaken van 26 januari 2026.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
D.M. van Weel

VERSLAG RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 26 JANUARI 2026

Op maandag 26 januari jl. vond de Raad Algemene Zaken plaats in Brussel. Op de agenda stonden het *European Democracy Shield*, de presentatie van het werkprogramma van het Cypriotische voorzitterschap en de landenspecifieke rechtsstaatsdialogen met Denemarken, Estland, Griekenland en Spanje. Er was tevens aandacht voor de EU macro-regionale Atlantische strategie en de ultraperifere gebieden. En marge van de Raad vond een Intergouvernementele Conferentie (IGC) met Montenegro plaats. De Minister van Buitenlandse Zaken was verhinderd; de Permanente Vertegenwoordiger bij de EU vertegenwoordigde Nederland.

Cypriotisch Raadsvoorzitterschap

Tijdens de Raad presenteerde het Cypriotische voorzitterschap zijn prioriteiten, bestaande uit vijf pijlers: (1) Veiligheid, defensie en paraatheid, gericht op de implementatie van het Witboek over de toekomst van Europese defensie;¹ (2) Concurrentievermogen en het verminderen van strategische afhankelijkheden, o.a. op het gebied van digitalisering en de energievoorziening; (3) Externe dimensie van de Unie, in het bijzonder de steun aan Oekraïne, EU-uitbreiding, de trans-Atlantische betrekkingen, de betrekkingen met het VK en met het Midden-Oosten; (4) De Unie als waardengemeenschap waarbij de bescherming van EU-democratische waarden tegen externe bedreigingen centraal staat; en (5) de voortzetting van onderhandelingen voor het Meerjarig Financieel Kader (MFK). De interventies van lidstaten richtten zich op de balans tussen (strategische) autonomie en het diversifiëren van partnerschappen. Nederland sprak steun uit voor de prioriteiten met nadruk op veiligheid, defensie en paraatheid. Verder wees Nederland op het belang van steun aan Oekraïne, uitbreiding op basis van merites, migratie, concurrentievermogen en de rechtsstaatsagenda.

Landenspecifieke rechtsstaatsdialogen Denemarken, Estland, Griekenland, Spanje

Tijdens de Raad vond voor de veertiende keer sinds de start in 2020 de landenspecifieke rechtsstaatsdialoog plaats, op basis van de landenhoofdstukken uit het rechtsstaatrapport van de Europese Commissie (hierna: Commissie).² Deze keer stonden de landenhoofdstukken van Estland, Denemarken, Griekenland en Spanje op de agenda. Zoals gebruikelijk leidde de Commissie de afzonderlijke dialogen in met een korte samenvatting van haar bevindingen. De betreffende lidstaat gaf daarna een korte presentatie van de staat van de rechtsstaat in het eigen land, waarna een ronde van vragen en antwoorden volgde.

Luxemburg intervenueerde namens de Benelux tijdens de bespreking van Estland, Griekenland en Spanje. Luxemburg merkte op dat uit het landenhoofdstuk over Estland blijkt dat er weinig verbeterpunten zijn en opnieuw vooruitgang is geboekt met de digitalisering van de rechtspraak en de hervorming van wetgeving over de financiering van politieke partijen, *lobbying* en draaieurconstructies voor bewindspersonen. Zorgen bestaan over de hoge werklast van rechters en het grote aantal rechters dat aankomende jaren met pensioen zal gaan. Estland is bevraagd of de digitalisering van de rechtspraak voor deze problematiek

¹ Kabinetsappreciatie van het Witboek Europese Defensiegereedheid: Kamerstuk 22 112 nr. 4027

² Europese Commissie, *2025 Rule of law report – Communication and country chapters*, https://commission.europa.eu/publications/2025-rule-law-report-communication-and-country-chapters_en

een oplossing zal bieden en hoe het effectieve en efficiënte functioneren van de rechtspraak ook voor de langere termijn wordt gewaarborgd.

Bij de bespreking van het landenhoofdstuk over Griekenland heeft Luxemburg, namens de Benelux, verwelkomd dat Griekenland stappen heeft gezet om de SLAPPs-richtlijn te implementeren en daarbij nationale experts bij het proces heeft betrokken. Vervolgens is benoemd dat verschillende incidenten zijn gemeld van fysiek en verbaal geweld tegen journalisten tijdens demonstraties en het gebruik van spyware. In dit kader is Griekenland gevraagd naar de maatregelen ter bescherming van de mediavrijheid en de veiligheid van journalisten. Ook is er geïnformeerd naar de maatregelen om het publieke vertrouwen in de aanpak van corruptie te versterken naar aanleiding van het door de Commissie geconstateerde lage vertrouwen van experts, burgers en ondernemingen hierin.

Tenslotte verwelkomde Nederland, namens de Benelux, tijdens de bespreking van het Spaanse landenhoofdstuk de vernieuwing van de Raad voor de Rechtspraak en de voortgang tot aanpassing van de benoemingsprocedure van de rechterlijke leden in Spanje, mede dankzij de gestructureerde dialoog met de Commissie. Spanje is gevraagd toelichting te geven op de laatste stappen die voor deze hervormingen benodigd zijn. Daarnaast heeft Nederland namens de Benelux gevraagd naar de versterking van het Statuut van de Procureur Generaal en de aanpassingen die zijn doorgevoerd naar aanleiding van adviezen, onder meer van de Raad voor de Rechtspraak in 2025.

European Democracy Shield

Tijdens de lunch sprak de Raad over het in november jl. aangekondigde *European Democracy Shield* (hierna: EDS). Het EDS is een niet-wetgevend initiatief van de Commissie om de democratische weerbaarheid te versterken. De Commissie ging in op de drie pijlers van het initiatief: 1) integriteit van de informatieruimte; 2) democratische instellingen, vrije verkiezingen en onafhankelijke media; en 3) maatschappelijke veerkracht en betrokkenheid van burgers.

De Commissie benadrukte de reeds bestaande samenwerking met lidstaten en het belang van het voorkomen van duplicatie. Ook vroeg de Commissie aandacht voor het betrekken van het maatschappelijk middenveld en jongeren. Het merendeel van de lidstaten, waaronder Nederland, steunt het EDS en de oprichting van het *European Centre for Democratic Resilience* (hierna: ECDR). Het kabinet deelt de analyse dat de veelzijdige aard van de hedendaagse dreigingen vraagt om een beter geïntegreerde aanpak om informatie uit bestaande structuren samen te brengen en zo silovorming en overlappend werk te voorkomen. Hierbij hebben Nederland en andere lidstaten nog wel kritische vragen over het doel, mandaat, de *governance* en prioriteitstelling van het ECDR. Lidstaten vinden dat het ECDR vooral een coördinerende functie moet hebben, complementair moet zijn aan bestaande structuren en dat respect voor nationale bevoegdheden van belang is. Nederland wil samen met de Commissie en betrokken lidstaten verkennen hoe het ECDR effectief vorm kan krijgen. De Kamer ontvangt op korte termijn het BNC-fiche over het EDS.

Intergouvernementele conferentie (IGC) met Montenegro

Na afloop van de Raad vond een IGC met Montenegro plaats, waarbij het hoofdstuk over financiële controle (hoofdstuk 32) onder voorbehoud werd gesloten. Tijdens de bijeenkomst werd aandacht besteed aan de verwach-

tingen die gepaard gaan met het verdere toetredingsproces, met nadruk op de implementatie van reeds aangenomen wetgeving en de voortgang op het gebied van de rechtsstaat. In een Benelux-interventie benadrukte Nederland dit eveneens, alsook het belang van voortzetting van de versterking van financieel beheer, *auditing* en fraudebestrijding. Een aantal lidstaten verwees naar de oprichting van een Ad Hoc Werkgroep voor een toetredingsverdrag met Montenegro, dat onder Cypriotisch voorzitterschap zou kunnen plaatsvinden.

AOB: Ultraperifere gebieden

Frankrijk, Spanje en Portugal benadrukten het strategisch belang van de ultraperifere gebieden (UPG's) in het licht van de herziening van UPG-strategie, het aangekondigde simplificatiepakket en de lopende onderhandelingen over het MFK.

AOB: EU macro-regionale Atlantische strategie

De Raad nam nota van de oproep aan de Europese Commissie tijdens de Europese Raad van december 2025 om, in samenwerking met de lidstaten, uiterlijk in juni 2027 een macroregionale EU-strategie voor het Atlantisch gebied te ontwikkelen, rekening houdend met de bestaande maritieme strategie voor het Atlantische gebied en het Atlantisch actieplan.